

**BRENDON
SANDERSON**

**REČI
BLISTAVOSTI**

PRVI TOM

Preveo
Ivan Jovanović

Laguna

Naslov originala

Brandon Sanderson

WORDS OF RADIANCE

Copyright © 2014 by Dragonsteel Entertainment, LLC
Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Za Olivera Sandersona,
koji se rodio usred pisanja ove knjige,
a prohodao pre nego što je pisanje završeno.*

SADRŽAJ

I TOM

Knjiga druga: Reči blistavosti	9
Prolog: Pitati	13
Deo prvi: Osvetljen	31
Interludijumi	199
Deo drugi: Dolazak vetra	259
Interludijumi	492
Deo treći: Smrtonosno	507

II TOM

Interludijumi	861
Deo četvrti: Prilaz	915
Interludijumi	1132
Deo peti: Vetrovi svetlosti	1165
Epilog: Umetnost i očekivanje	1363
Endnote	1369
Ars arkanum	1371

ILUSTRACIJE

Upozorenje: Ukoliko budete gledali ilustracije pre nego što do njih stignete čitajući knjigu, može se desiti da vam se tako prerano otkrije sam razvoj događaja.

1. KNJIGA

Karta Rošara	10–11
Šalanina beležnica: Santid	74
Tetovaže Četvrtog mosta	98
Karta Južnog Mrazozemlja	169
Svitak stavova	270
Šalanina beležnica: Obrazac	304
Katalog: Savremena muška moda	356
Šalanina beležnica: Biljni svet iz zavetrina Ničijih brda	444
Navanina beležnica: Streličarske konstrukcije	508
Šalanina beležnica: Iveroklop	646
Katalog: Odeća azirskih državnih činovnika	713

2. KNJIGA

Šalanina beležnica: Hodanje	788
Karta Olusedišta	927
Životni ciklus čalova	977
Šalanina beležnica: Živi svet bezdana	1049
Šalanina beležnica: Bezdanski đavo	1118
Šalanina beležnica: Belokičma	1184
Predstava oblika Smrskanih ravnica	1216
Navanina beležnica: Karta bitke	1265
Navanina beležnica: Ketek	1369

KNJIGA DRUGA

Reči blistavosti

I tom

ROŠAR

JUŽNI BEZDANI

KLJUČALI OKEAN

OSTRVA

more

Severhyat

HERDAZ

Zalobnikova Riznica

Varikev

Ru Parat

Elanar

DŽAH KEVED

Kolinar

TU BAJLA

Valat

ALETKAR

Sulin

BAVIJA

HORHEATER PEAKS

Ratalas

NICIJA BRDA

Zorina Sen

TU TRIJAKS

Silnasen

Vedenar

Dumadarij

FALJA

TARATSKO MORE

Karanak

SMRSKANE RAVNICE

Novi Natanan

Karbrant

MRAZOZEMLJE

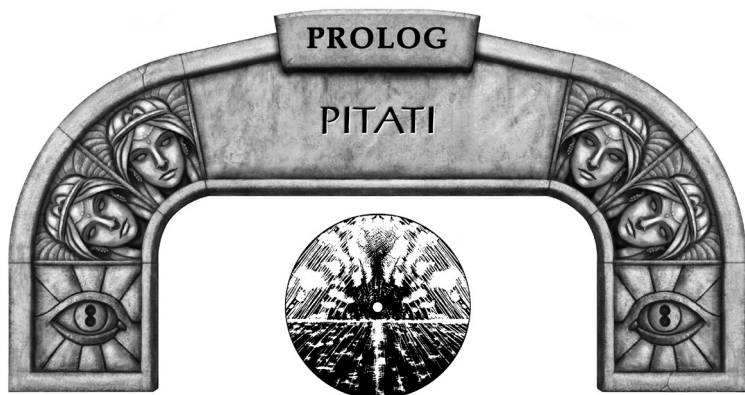
Plitke kripte

DUGOČELNI TESNAC

TAJLENA

OKEAN POREKLA

PRE ŠEST GODINA

Džasna Kolin se pretvarala da uživa u zabavi, ničim ne pokazujući kako je nameravala da jedan od gostiju bude ubijen.

Tumarala je krcatom gozbenom dvoranom slušajući kako vino podmazuje jezik i pomračuje umove. Njen stric Dalinar bio je u punom zamahu i ustao je od visoke trpeze da bi vikao da Paršendiji dovedu svoje bubnjare. Džasnin brat Elokar požurio je da utiša njihovog strica – premda su Aletiji učtivo prećutkivali Dalinarov ispad. Svi osim Elokarove supruge Esudan, koja se podrugljivo cerekala krijući se iza maramice.

Džasna se okrenula od visoke trpeze i nastavila kroz prostoriju. Ima zakazan sastanak sa ubicom, ali i pored toga joj je bilo više nego drago što će izaći iz te zagušljive dvorane, koja je bazdila na previše izmešanih parfema. Četiri žene svirale su flaute na uzdignutom postolju naspram ognjišta u kojem je vatra veselo gorela, ali muzika je odavno postala dosadna i naporna.

Za razliku od Dalinara, Džasna je privlačila poglede. Ti pogledi su je neprestano sledili, kao muve trulo meso. Šaputanje je brujalo kao nekakav roj. Ako aletski dvor u nečemu uživa više nego

u vinu, onda je to ogovaranje. Svi su očekivali da će se Dalinar napiti tokom proslave – ali da kraljeva kći prizna jeres? *To* je već bez presedana.

Džasna je upravo iz tog razloga javno izrekla šta smatra i oseća.

Prošla je pored paršendijskog izaslanstva, koje se guralo oko visoke trpeze. Razgovarali su svojim melodičnim jezikom. Mada je ova proslava bila u njihovu čast i u čast sporazuma koji su potpisali sa Džasninim ocem, nisu delovali posebno slavljenički raspoloženo, pa čak ni srećno. Zapravo, delovali su uznemireno. Naravno, oni nisu ljudi, pa se ponekad ponašaju čudno.

Džasna je htela da razgovara s njima, ali njen sastanak ne može da čeka. Namerno ga je zakazala usred gozbe, tako da bi mnogi gosti do tada već bili rasejani i pijani. Džasna je pošla prema vratima, ali onda se ukopala u mestu.

Njena senka je padala u pogrešnom smeru.

Zagušljiva prostorija puna larme i žamora kao da se gubila u daljini. Visoki knez Sadeas prošao je pravo kroz senku, koja je krajnje upadljivo padala *prema* svetiljki sa sferama na obližnjem zidu. Zauzet razgovorom sa svojim pratiocem, Sadeas to nije primetio. Džasna je zurila u tu senku – obliivao ju je hladan znoj, želudac joj se grčio i osećala se kao da će povratiti. *Ne opet*. Pogledom je potražila neki drugi izvor svetlosti. Nekakav razlog. Može li da nađe razlog? Ne.

Senka se lenjo rastopila i potekla prema njoj, slivajući se do njenih stopala i onda pružajući u drugom smeru. Napetost ju je popustila. Ali, da li je to još neko primetio?

Srećom, dok je pogledom šestarila po prostoriji, nije videla nikoga da je zgroženo gleda. Sva pažnja bila je uprta na paršendijske bubnjare, koji su baš prolazili kroz vrata da bi postavili bubnjeve. Džasna se namršti kada primeti kako im pomaže jedan neparšendijski sluga u širokoj belojoj odeći. Muškarac iz Šina? To je neobično.

Džasna se pribra. Šta ti njeni napadi zapravo znače? Sujeverne narodne priče koje je čitala kažu da senke koje se ne ponašaju kako treba znače da je osoba koja ih baca prokleta. Obično je takve

stvari odbacivala kao čiste gluposti, ali *neka* sujeverja utemeljena su u činjenicama. Njena druga iskustva to su jasno dokazala. Moraće dodatno da istraži celu stvar.

Spokojno učenjačko razmišljanje ličilo joj je na laž u poređenju sa istinom koja se sastojala od hladne kože i znoja što joj je klizio niz vrat. Ali važno je biti razuman u svakom trenutku, a ne samo u trenucima spokoja. Naterala je sebe da izađe kroz vrata i da zameni zagušljivu prostoriju tihim hodnikom. Odlučila se za zadnji izlaz, koji obično koriste sluge. Na kraju krajeva, to je najkraći put.

Tu su glavne sluge, odevene u crno i belo, išle poslovima svojih svetlih gospodara ili gospi. To je i očekivala, ali nije očekivala da vidi svog *oca* kako stoji i tiho razgovara sa svetlim gospodarom Meridasom Amaramom. Šta kralj traži tu?

Gavilar Kolin je bio niži od Amarama, ali taj čovek se pogurio u kraljevom društvu. To je uobičajena pojava u Gavilarovoj blizini, jer on priča tako tiho i snažno da čovek želi da se nagne ka njemu i da ga pomno sluša, kako ne bi propustio da čuje nijednu reč niti nagoveštaj. On je zgodan čovek, za razliku od svog brata, s bradom koja samo prati liniju njegove snažne vilice umesto da je potpuno prekriva. On zrači tako snažno i napeto da Džasna smatra kako nijednom životopiscu nije pošlo za rukom da to opiše.

Tirim, kapetan Kraljeve garde, stajao je iza njih. Nosio je Gavilarov iveroklop, pošto je kralj u poslednje vreme prestao da ga nosi, radije ga poveravajući Tirimu, koji je poznat kao jedan od najvećih zatočnika na svetu. Umesto oklopa, Gavilar je nosio veličanstvenu odoru krojenu u klasičnom stilu.

Džasna se osvrnu i baci pogled na gozbenu dvoranu. Kada se to njen otac iskrao?

Nesmotreno, optužila je samu sebe. *Trebalo je da proveriš je li on i dalje tamo pre nego što si otišla.*

Kralj uhvati Amarama za rame i diže jedan prst, govoreći strogo ali tiho, tako da je Džasna te reči čula tek nerazgovetno.

„Oče?“, pozva ga.

On se osvrnu da je pogleda. „Ah, Džasna. Zar tako rano odlaziš sa gozbe?“

„Teško bi se moglo reći da je rano“, odgovori Džasna prilazeći mu skladnim koracima. Bilo joj je očito da su se Gavilar i Amaram povukli da bi mogli da razgovaraju nasamo. „Ovo je naporan deo gozbe, kada razgovori postaju glasniji ali ne pametniji, a celo društvo je pijano.“

„Mnogi ljudi uživaju u tome.“

„Nažalost, mnogi ljudi su budale.“

Otac joj se nasmeši. „Tebi je veoma teško, zar ne?“, upita je on tiho. „Da živiš s nama ostalima i da trpiš našu prosečnu pamet i prostodušne misli? Jesi li usamljena jer si toliko jedinstvena u svojoj briljantnosti, Džasna?“

Ona to prihvati kao prekor, što je i bilo, i shvati da crveni. Čak ni njena majka Navani nije mogla da joj uradi tako nešto.

„Ako bi našla neko prijatno društvo“, nastavi Gavilar, „možda bi uživala u proslavi.“ Pogled mu polete prema Amaramu, za kojeg on odavno priželjkuje da bi mogao da joj bude par.

Od toga nema ništa. Amaram je pogleda u oči, pa promrmlja nešto oprastajući se od njenog oca i žurno ode niz hodnik.

„Kakav si mu zadatak dao?“, upita Džasna. „Oče, šta to smerаш ove noći?“

„Sporazum, naravno.“

Sporazum. Zašto mu je toliko stalo do toga? Drugi su ga savetovali da ili zanemari Paršendije ili da ih pokori. Gavilar je uporno želeo da postigne nekakav dogovor s njima.

„Trebalo bi da se vratim na proslavu“, kaza Gavilar i mahnu Tirimu, pa njih dvojica podoše niz hodnik prema vratima kroz koja je Džasna maločas prošla.

„Oče?“, pozva ga Džasna. „Šta mi to ne govoriš?“

On se osvrnu i pogled mu se zadrža na njoj. Oči su mu bledezelene – dokaz njegovog dobrog porekla. Otkad je on postao toliko prinicljiv. Oluje... oseća se kao da ga više i ne poznaje. Tako neverovatan preobražaj za tako kratko vreme.

Po tome kako je odmerava, skoro da se čini da joj ne veruje. Je li saznao za njen sastanak s Lis?

Okrenuo se od nje, ne rekavši više ni reč, i vratio na proslavu, a njegov stražar pošao je za njim.

Šta se ovdje dešava?, zapitala se Džasna. Duboko je uzdahnula. Moraće da čačka još više. Nadala se da on nije saznao za njen sastanak sa ubicom – ali sve i da jeste, ona će izaći na kraj s tim. Zacelo će on uvideti da neko ipak mora da vodi računa o porodici dok je on sve opsednutiji Paršendijima. Džasna se okrenu i nastavi svojim putem, prolazeći pored jednog glavnog sluga, koji se pokloni.

Nakon kratke šetnje hodnicima, Džasna primeti kako joj se senka opet čudno ponaša. Razdraženo uzdahnu kada senka pođe prema tri lampe sa olujnom svetlošću na jednom zidu. Srećom, prošla je deo gde je bilo mnogo ljudi, pa to nije video nijedan sluga.

„Dobro“, prasnu ona, „sada je već dosta.“

Nije joj bila namera da to izgovori naglas, ali čim joj se te reči oteše, nekoliko dalekih senki – s raskršća ispred nje – promeškoliše se i oživeše. Dah joj zastade. Te senke se izdužiše i dobiše na dubini. Od njih se obrazovaše prilike, rastući, ustajući, dižući se.

Olujni oče, počinjem da ludim.

Jedna prilika poprimila je oblik ponoćno crnog čoveka, premda se on pomalo presijavao, kao da je od ulja. Ne... od nekakve druge tečnosti po čijoj površini ulje samo pluta, tako da on deluje tamno ali se istovremeno presijava.

Taj čovek pođe prema njoj i isuka mač.

Džasnu je vodio hladan i odlučan razum. Vika neće dovoljno brzo dozvati pomoć, a mastiljava gipkost tog stvorenja nagoveštavala je brzinu koja je svakako veća od njene.

Nije uzmicala, već je to stvorenje pogledala pravo u oči, terajući ga da se pokoleba. Iza njega, mala skupina drugih stvorenja stvorila se iz tame. Prethodnih meseci osećala je njihove poglede na sebi.

Sada se već čitav hodnik zamračio, kao da je potonuo u morske bezdane. Dok joj je srce besomučno kucalo a dah se ubrzavao, Džasna je digla jednu ruku da bi se uhvatila za granitni zid pored sebe, želeći da dodirne nešto opipljivo. Međutim, prsti su joj malčice utonuli u kamen, koji kao da se pretvorio u blato.

Oh, oluje. Nešto mora da uradi. Šta? Šta *uopšte* može da uradi?

Prilika pred njom na tren pogleda zid. Zidna svetiljka pored Džasne samo se zamračila. A onda...

Onda dvor nestade.

Čitava zgrada rasturi se u hiljade i hiljade sićušnih staklenih sfera, nalik na zrnca. Džasna vrisnu padajući kroz mračno nebo. Više nije bila u palati; bila je negde drugde – u nekoj drugoj zemlji, nekom drugom vremenu, drugom... *nečemu*.

Sve vreme je gledala onu tamnu sjaktavu priliku kako lebdi u vazduhu nad njom. Činilo se da je zadovoljan, pošto je vratio mač u kanije.

Džasna pade u nešto – okean od staklenih zrnaca. Bezbrojna druga zrnca padala su oko nje kao kiša, zveckajući kao građ po tom čudnom moru. Nikada nije videla takvo mesto; nije mogla da objasni šta se to dogodilo niti šta to znači. Batrgala se dok je tonula u ono što joj je delovalo nemoguće. Staklena zrnca, svuda oko nje. Nije videla ništa osim njih i jedino što je osećala bilo je kako tone u tu uskomešanu zveckavu masu koja je guši.

Umreće. Ostaviće nezavršen posao i ostaviće svoju porodicu bez zaštite!

Nikada neće doći do odgovora.

Ne.

Džasna se koprcala u tami, a zrnca su joj se kotrljala po koži, zavlčila joj se u odeću i uvlačila u nos dok je pokušavala da pliva. Sve je bilo zaludno. Ona uopšte nije plovna u tom čudu. Digla je ruku ispred usta, pokušavajući da napravi džep vazduha da bi udahnula, pa je uspela da uvuče jedan mali dah. Međutim, zrnca su se zakotrljala oko njene šake i probila između njenih prstiju. Sada je tonula sporije, kao da je potopljena u veoma gustu tečnost.

Svako zrnce koje bi dodirnula ostavljalo je slabašni utisak nečega. Vrata. Sto. Cipela.

Zrnca joj se uvukoše u usta. Činilo se kao da se kreću sama od sebe. Ugušiće je, uništiće je. Ne... ne, sve je to samo zbog toga što ih ona izgleda *privlači*. Stekla je nekakav utisak, ne kao jasnu misao već više kao osećanje – ta zrnca žele nešto od nje.

Zgrabila je jedno zrnce; odavalo je utisak pehara; ona mu dade... nešto? Ostala zrnca blizu nje pribiše se jedno uz drugo, spajajući se i lepeći kao kada se kamenje lepi malterom. Za tren oka padala je okružena ne pojedinačnim zrnacima, već kroz velike hrpe zrnaca zalepljenih u obliku...

Pehara.

Svako zrnce je obrazac i vodilja ostalima.

Pustila je to zrnce što ga je držala, a ostala zrnca oko nje samo se rasuše. Mlatarala je rukama, očajnički tragajući za nekim dok joj je ponestajalo vazduha. Potrebno joj je nešto što može da iskoristi, nešto što će joj pomoći, neki način da preživi! Očajno je široko zamahnula rukama kako bi dodirnula što je više zrnaca moguće.

Srebrni tanjir.

Kaput.

Kip.

Fenjer.

A onda – nešto drevno.

Nešto tromo i sporomisleće, ali nekako *snažno*. Bio je to dvor. Džasna panično zgrabi tu sferu i utisnu svoju moć u nju. Um joj se zamagli dok je toj sferi davala sve što je mogla, a onda joj zapovedala da se uzdigne.

Zrnca se pomeriše.

Začu se silovit tresak kada se zrnca susretoše, zveckajući, pucajući, zvekećući. To je odjeknulo skoro kao zvuk talasa koji se krši o stenje. Džasna izlete iz dubina dok se nešto tvrdo kretalo ispod nje, pokoravajući se njenim zapovestima. Zrnca su je tukla po glavi, ramenima, rukama, sve dok na kraju nije *iskočila* na površinu staklenog mora, rasipajući kišu zrnaca po tamnom nebu.

Kleknula je na platformu od stakla, koja se sastojala od sklopljenih zrnaca. Ruka joj je bila podignuta i pomerena u stranu i u šaci je čvrsto držala sferu koja je bila vodilja. Ostale sfere kotrljale su se oko nje, obrazujući oblik hodnika sa svetiljkama na zidovima i raskršćem ispred nje. Naravno, ništa od toga nije delovalo kako treba – cela stvar bila je načinjena od zrnaca. Ali bilo je prilično slično.

Ona nije dovoljno snažna da obrazuje čitav dvor. Stvorila je samo taj hodnik, čak i bez tavanice – ali pod ju je držao da ne potone. Stenjući, otvorila je usta a zrnca su ispala iz njih zvekećući po podu, a ona se zakašljala duboko dišući sladak vazduh dok joj se znoj slivao niz obraze i skupljao na bradi.

Ispred nje ona mračna prilika stade na njenu platformu i opet isuka mač iz kanija.

Džasna diže drugo zrnce – kip koji je ranije osetila. Dade mu moć a druga zrnca se sakupiše pred njom, obrazujući jedan od kipova koji su stajali duž zidova gozbene dvorane – bila je to statua Talenelat'Elina, glasnika rata. Bio je to visok i mišićav čovek, s velikim ivermačem.

Kip nije bio živ, ali ona ga je naterala da se kreće i da spusti svoj mač od zrnaca. Sumnjala je da ta statua može da se bori. Od okruglih zrnaca ne može da se obrazuje oštar mač. Ali ona tamna prilika pokolebala se od te pretnje.

Stisnuvši zube, Džasna se diže na noge dok su joj zrnca ispadala iz odeće. Ona *neće* klečati pred tim stvorom, šta god da je on. Kročila je i stala pored statue od zrnaca, tek tada primetivši neobične oblake nad njom. Kao da su obrazovali nekakav dug i prav put, uprt prema obzorju.

Pogledala je uljanu priliku pravo u oči. Stvor ju je na trenutak osmotrio, a onda prineo dva prsta čelu i poklonio se, kao u znak poštovanja, a plašt se zavijorio za njim. Ostali stvorovi okupili su se iza njega, a onda okrenuli jedni drugima prigušeno šapćući.

Zrnca se raspadoše i Džasna se opet nađe u dvorskom hodniku. Onom pravom, s pravim kamenom, premda je njime zavladao mrak – pošto je olujna svetlost zamrla u svetiljkama na zidovima. Jedino osvetljenje dopiralo je s kraja hodnika.

Pribila se uz zid, duboko dišući. *Moram*, pomislila je, *da zapišem ovo iskustvo*.

To će i učiniti, a onda ga proučiti i razmotriti. Kasnije. Sada hoće da ode što dalje odatle. Požurila je, ni najmanje ne razmišljajući o tome kuda, pokušavajući da pobegne od onih pogleda koje je i dalje osećala na sebi.

To joj nije pošlo za rukom.

Nakon nekog vremena pribrala se i maramicom obrisala znoj s lica. *Senomar*, pomislila je. *Tako se to mesto zove u pričama za decu*. *Senomar*, mitološko kraljevstvo sprenova. U tu mitologiju ona nikada nije verovala. Zacelo bi mogla da otkrije nešto ako dovoljno dobro prouči istorijske knjige. Bezmalobesve što se dešava nekoć se već desilo. To je veliki nauk istorije i...

Oluje! Njen sastanak.

Psujući sebi u bradu, požurila je svojim putem. Zbog onoga što je maločas doživela i dalje je rasejana, ali ipak mora da stigne na sastanak. Zato se spustila još dva sprata, još se više udaljavajući od grmljavine paršendijskih bubnjeva, sve dok na kraju nije čula samo najodsečnije udarce.

I dalje je iznenađena složenosti te muzike, koja nagoveštava da Paršendiji nisu tek nekulturni divljaci kakvim ih mnogi smatraju. Sa te udaljenosti, muzika je onespokojavajuće zvučala kao zrnca sa onog mračnog mesta koja zveckaju jedna o druge.

Namerno je odabrala taj zabačeni deo dvora da bi se tu sastala s Lis. Niko nikada ne zalazi u te gostinske sobe. Jedan čovek nepoznat Džasni stajao je ispred vrata kroz koja je ona trebalo da prođe. Zbog toga je osetila olakšanje. To je zacelo Lisin novi sluga, a to što je on tu znači da Lis nije otišla iako je Džasna zakasnila. Pribravši se, klimnula je stražaru – vedenskom grubijanu, čija je brada bila prošarana riđim vlasima – pa je ušla u prostoriju.

Lis ustade od stola u maloj odaji. Nosila je haljinu kakvu nose služavke – naravno, dubokog izreza – i mogla je da bude Aletijka – ili Vedenka. Ili Bavka. Sve u zavisnosti od toga šta u govoru bude naglašavala. Zahvaljujući dugoj tamnoj puštenoj kosi i privlačnim oblinama, bila je upadljiva na pravi način.

„Kasnite, svetlosti“, primeti Lis.

Džasna joj ništa nije odgovorila. Ona je poslodavac i ne mora da se pravda. Umesto toga, spustila je nešto na sto ispred Lis. Bila je to mala koverta, zapečaćena voskom od žičaka.

Džasna spusti dva prsta na nju, razmišljajući o tome šta čini.

Ne. Ovo je previše smelo. Ona ne zna je li njen otac shvatio šta ona radi, ali sve i da nije, previše se toga odigrava na dvoru. Ona ne želi da izda naredbu za ubistvo sve dok ne bude sigurnija da zna šta se dešava.

Srećom, pripremila se i za drugu mogućnost. Izvadila je zapečaćenu kovertu iz sigurne vrećice u rukavu i spustila ju je na sto umesto one prve. Sklonila je prste s nje, pa je obišla sto i sela.

Lis sede i tutnu pismo u nedra. „Čudna noć, svetlosti“, reče joj ta žena, „da biste se bavili izdajom.“

„Unajmljujem te samo da posmatraš.“

„Izvinjavam se, svetlosti, ali čovek obično ne unajmljuje ubicu da posmatra. Samo.“

„Imaš uputstva u toj koverti“, odvrati joj Džasna, „zajedno s prvom isplatom. Odabrala sam te zato što si vešta u dugoročnom posmatranju. To je ono što ja želim. Za sada.“

Lis se nasmeši, ali klimnu glavom. „Uhođenje supruge naslednika prestola? Ovako će biti skuplje. Sigurni ste da ne želite da ona jednostavno bude ubijena?“

Džasna je dobovala prstima po stolu, a onda shvati da to čini u ritmu bubnjeva koji su se čuli odozgo. Ta muzika je neočekivano kompleksna – upravo kao Paršendiji.

Dešava se previše toga, pomislila je. Moram da budem veoma oprezna. Veoma istančana.

„Prihvatam trošak“, odgovori Džasna. „Za nedelju dana ću namestiti da jedna od služavki moje snahe bude otpuštena. Ti ćeš se prijaviti za to nameštenje, služeći se lažnim preporukama za koje pretpostavljam da možeš da ih nabaviš. Bićeš primljena.“

S tog mesta ćeš motriti i izveštavati. Reći ću ti ako tvoje druge usluge budu potrebne. Krenućeš samo ako ja kažem. Jesi li me razumela?“

„Vi plaćate“, odgovori Lis, a u glasu joj se čuo blagi bavski naglasak.

Ako se taj naglasak čuo, onda je to zbog toga što je ona tako htela. Lis je najveštiji ubica za kojeg Džasna zna. Ljudi je zovu Plačnik, pošto vadi oči svojim žrtvama. Iako ona nije izmislila taj

nadimak, on joj prilično dobro služi, pošto ona ipak ima tajne koje mora da krije. Kao prvo, niko ne zna da je Plačnik žena.

Priča se da Plačnik vadi oči da bi svima stavio do znanja kako mu nije bitno da li su njegove žrtve svetlooki ili tamnooki. Zapravo, to služi da bi se sakrila jedna druga tajna – Lis ne želi da iko zna da su njenim žrtvama oči spržene.

„Dakle, naš sastanak je gotov“, reče Lis ustajući.

Džasna rasejano klimnu glavom, opet razmišljajući o svom malopredašnjem čudnovatom susretu sa sprenovima. Blistava koža, boje koje poigravaju po površini nalik na katran...

Naterala je sebe da prestane da razmišlja o tome. Mora svu svoju pažnju posvetiti zadacima pred sobom. Za sada je to Lis.

Lis zastade pred vratima. „Svetlosti, znate li zašto mi se dopadate?“

„Pretpostavljam da to ima neke veze s mojim džepovima i njihovom poslovničnom dubinom.“

Lis se nasmeši. „Ima i toga, neću da poričem, ali vi se takođe razlikujete od drugih svetlookih. Kada me drugi unajmljuju, oni na sve to dižu nos. Željni su da koriste moje usluge, ali izruguju se i krše prste kao da im je mrsko što su primorani da rade nešto krajnje neukusno.“

„Lis, ubistvo *jeste* neukusno. Isto važi i za čišćenje noćnih posuda. Mogu da poštujem onoga ko radi te poslove a da se pri tome ipak ne divim poslovima samim po sebi.“

Lis se isceri pa odškrinu vrata.

„Taj tvoj novi sluga koji je napolju“, zaustavi je Džasna. „Zar nisi rekla da želiš da mi ga pokažeš?“

„Talak?“, upita Lis gledajući Vedena. „Oh, mislite na *onog drugog*. Ne, svetlosti, njega sam pre nekoliko nedelja prodala jednom trgovcu robovima.“ Lis se namršti.

„Zaista? Zar nisi rekla da je to bio najbolji sluga kojeg si ikada imala?“

„Bio je predobar sluga“, odgovori Lis. „Reći ću samo to. Taj Šin je bio olujno jeziv čovek.“ Lis se vidno naježi, pa tiho izađe.

„Nemoj da zaboraviš naš prvi dogovor“, kaza Džasna za njom.

„Uvek mi je u mislima, svetlosti.“ Lis zatvori vrata.

Džasna se zavali u stolicu i ispreplete prste ispred sebe. Njihov „prvi dogovor“ bio je da će u slučaju da neko dođe kod Lis i ponudi joj novac za ubistvo nekog člana Džasnine porodice, ona pustiti Džasnu da joj dâ isto toliko u zamenu za ime osobe koja je ubistvo naručila.

Lis će to uraditi. Verovatno. Isto važi za desetak drugih ubica s kojima Džasna ima posla. Stalna mušterija je uvek dragocenija od jednokratnog ugovora, a za ženu kakva je Lis veoma je dobro da ima prijatelje u vlasti. Džasnina porodica je bezbedna od takvih ljudi. Naravno, sem ako ona ne naruči ubistva.

Džasna duboko uzdahnu pa ustade, pokušavajući da strese sa sebe breme koje je osećala.

Čekaj. Zar Lis nije rekla da je njen stari sluga bio Šin?

Verovatno je reč o slučajnosti. Njih nema mnogo na istoku, ali viđaju se povremeno. Ipak, Lis je spomenula Šina, a Džasna je videla jednog među Paršendijima... pa, neće škoditi da proveri šta je s tim, makar to značilo da mora da se vrati na proslavu. Noćas nešto *ipak nije* kako treba – i to ne samo zbog njene senke i sprenova.

Džasna izađe iz sobice u utrobi dvora i pođe hodnikom. Koraci joj se zaputiše naviše. Bubnjanje iznad nje odjednom prestade, kao žičani instrument kojem su iznenada presečene žice. Zar se zabava završava tako rano? Da nije Dalinar nekako uvredio slavljenike? Taj čovek i njegovo pijančenje...

Pa, Paršendiji su zanemarili njegove prestupe u prošlosti, pa će verovatno opet. Džasni je zapravo bilo drago zbog toga što se njen otac iznenada usredsredio na sporazum. To znači da će ona imati priliku da proučava paršendijske običaje i istoriju bez ikakve žurbe.

Je li moguće, zapitala se, da su učenjaci sve ove godine tragali po pogrešnim ruševinama?

Reči su odjekivale hodnikom ispred nje. „Brinem se zbog Eš.“
„Ti se zbog svega brineš.“

Džasna zastade u hodniku.

„Sve joj je gore“, nastavi taj glas. „Ne bi trebalo da nam bude gore. Da li se i meni stanje pogoršava? Čini mi se da se osećam gore.“

„Umukni.“

„Ovo mi se ne dopada. Pogrešno je ovo što smo uradili. To stvorenje nosi mač *mog gospodara*. Nije trebalo da mu ga ostavimo. On...“

Te dve osobe prođu kroz raskršće ispred Džasne. Bili su to izaslanici sa zapada, uključujući Azirca sa belim mladežom na obrazu. Ili je to možda ožiljak? Niži od njih dvojice – taj bi mogao biti Aleti – učuta kada primeti Džasnu. Ciknu pa požuri svojim putem.

Azirac, odeven u crno i srebrno, zastade i odmeri je pogledom, pa se namršti.

„Da li je gozba već gotova?“, upita Džasna. Njen brat je tu dvojicu pozvao na proslavu skupa sa svim ostalim stranim velikodostojnicima u Kolaru.

„Da“, odgovori joj taj čovek.

Osetila se nelagodno od njegovog pogleda, ali svejedno je pošla napred. *Trebalo bi da bolje proverim ovu dvojicu*, pomislila je. Naravno, ispitala je njihovo poreklo, ali nije otkrila ništa posebno bitno. Da li su oni to razgovarali o ivermaču?

„Hajde!“, viknu niži čovek vrativši se i hvatajući višeg za ruku.

On je dopustio da ga ovaj odvuče. Džasna je došla do raskršća hodnika, a onda zastala da ih posmatra kako odlaze.

Umesto bubnjeva, odjednom se začuše vrisci.

Oh, ne...

Džasna se naglo okrenu pa zgrabi suknju da je zadigne, i potrča iz sve snage.

Kroz misli joj je promicalo desetak raznih mogućih nevolja. Šta još može da se dogodi ove pokvarene noći, kada se senke uspravljaju a otac je gleda sa sumnjom u očima? Nategnutih živaca, ona stiže do stepeništa i poče da se penje.

Potrajalo je predugo. Čula je vrištanje dok se pela i napokon izronila u kaos. Leševi na jednoj strani, na drugoj razvaljeni *zid*. Kako...

Razaranje je vodilo ka odajama njenog oca.

Čitav *dvor* se tresao i zvuk mrvljenja odjekivao je iz tog smera.
Ne, ne, ne!

Dok je trčala, prošla je pored posekotina od ivermača u kamenim zidovima.

Molim te.

Leševi spaljenih očiju. Tela razbacana po podu kao oglodane kosti za trpezom.

Ne ovo.

Razvaljena vrata. Odaje njenoga oca. Džasna uđe u hodnik, boreći se za dah.

Obuzdaj se, obuzdaj...

Nije mogla. Ne sada. Panično je pojurila u očeve odaje, mada će je ivernosac s lakoćom ubiti. Ona ne razmišlja kako treba. Trebalo bi da dovede nekoga ko može da pomogne. Dalinara? On je pijan. Onda Sadeasa.

Prostorija je izgledala kao da ju je pogodila visoka oluja. Nameštaj je bio polomljen a krotine razbacane na sve strane. Vrata koja vode na balkon bila su izvaljena upolje. Neko se teturao prema njima – čovek u iveroklopu njenog oca. Je li to Tirim, telohranitelj?

Ne. Kalpak je bio polomljen. Nije to Tirim, već Gavilar. Neko na balkonu vrisnu.

„Oče!“, viknu Džasna.

Gavilar se pokoleba izlazeći na balkon i osvrnu se da je pogleda. Balkon popusti pod njim.

Džasna vrisnu i pojuri preko sobe sve do odvaljenog balkona, padajući na kolena pred ivicom. Vetar joj izvuče pramenove iz punde dok je gledala dvojicu ljudi kako padaju.

Svog oca i onog Šina u belom sa gozbe.

Šin je blistao belom svetlošću. On je pao *na* zid. Dočekao se kotrljajući, a onda zaustavio. Ustao je, nekako stojeći na spoljnom zidu dvora umesto da padne. To je prkosilo razumu.

Okrenuo se pa pošao ka njenom ocu.

Džasna je, ježeći se, gledala, bespomoćna dok je ubica prilazio njenom ocu i klečao pored njega.

Suze su joj se slivale niz lice i vetar ih je nosio. Šta on to tamo dole radi? Nije mogla da razazna.

Kada je ubica otišao, ostavio je nešto pored leša njenog oca. Bio je proburažen komadom drveta. Mrtav je – i zaista, ivermač se pojavio pored njega, kao što se to sa svima dešava kada njihovi nosci poginu.

„Toliko sam se trudila...“, obamrlo prošapta Džasna. „Sve što sam uradila da bih zaštitila ovu porodicu...“

Kako? Lis. Lis je ovo uradila!

Ne. Džasna ne razmišlja kako treba. Onaj Šin... Lis ne bi priznala da ga je posedovala. Prodala ga je.

„Žao nam je zbog gubitka koji ste pretrpeli.“

Džasna se okrenu i zatrepta dok su joj oči bile pune suza. Troje Paršendija, uključujući Klejda, stajali su u dovratku, odeveni u svoju upadljivu odeću. I muškarci i žene bili su obmotani šivenom tkaninom, sa ešarpama privezanim oko struka i širokim košuljama bez rukava. Nosili su i prsluke, razrezane sa strane, izatkane u jarkim bojama. Odeća im se ne razlikuje u zavisnosti od pola. Međutim, čini joj se da im se odeća ipak razlikuje po kastama i...

Prekini, rekla je sebi. Prekini da razmišljaš kao učenjak makar na jedan olujni dan!

„Mi prihvatamo odgovornost za njegovu smrt“, reče prvi Paršendi. Gangna je žensko, mada su kod Paršendija razlike u polovima naizgled neznatne. Odeća pokriva grudi i kukove, a ni jedno ni drugo nije posebno naglašeno. Srećom, nedostatak brade je jasan pokazatelj. Svi paršendijski muškarci koje je ikada videla bili su bradati, a u bradama nose upletene dragulje i...

PREKINI.

„Šta si to rekla?“, zatraži da čuje Džasna, terajući sebe da ustane. „Gangna, zašto biste vi bili krivi za ovo?“

„Zato što smo mi unajmili ubicu“, odgovori Paršendijka glasom u kojem se čuo njihov melodični naglasak. „Džasna Kolin, mi smo ti ubili oca.“

„Vi...“

Odjednom se zaledila, kao reka visoko u planinama. Džasna pogleda najpre Gangnu, pa Klejda, pa Varnali. Sve troje su starešine. Pripadnici paršendijskog vladajućeg saveta.

„Zašto?“, prošapta Džasna.

„Zato što je to moralo da se uradi“, odgovori Gangna.

„Zašto?“, zatraži da čuje Džasna ljutito hodajući prema njima.

„On se borio za vas! On vas je branio od grabljivaca! Moj otac je želeo *mir*, čudovišta jedna! Zašto ste nas baš sada izdali?“

Gangna stisnu usne. Pesma u njenom glasu se promenila. Izgledala je skoro kao majka koja jednom malom detetu objašnjava nešto veoma teško. „Zato što se tvoj otac pripremao da uradi nešto veoma opasno.“

„Zovite svetlog gospodara Dalinara!“, začula se vika u hodniku ispred kraljevih odaja. „Oluje! Jesu li moje naredbe stigle do Elokara? Prestolonaslednik *mora* da se odvede nekud gde je bezbedno!“ Visoki knez Sadeas utetura se u prostoriju, skupa sa odredom vojnika. Njegovo nabubrelo rumeno lice bilo je mokro od znoja, a nosio je Gavilarovu odeću – zvaničnu kraljevsku odoru. „Šta divljaci traže ovde? Oluje! Zaštitite kneginju Džasnu. Onaj koji je ovo uradio – bio je u *njihovoj* pratnji!“

Vojnici pođoše da opkole Paršendije. Džasna nije obraćala pažnju na njih, već se okrenula i prišla razvaljenim vratima, pa je držeći se za zid pogledala očevo telo rasprostrto po kamenju, sa ivermačem pored.

„Biće rata“, prošapta ona. „I ja ga neću zauzdavati.“

„To je jasno“, odgovori Gangna iza nje.

„Ubica“, reče Džasna. „Hodao je po zidu.“

Gangna ništa nije odgovorila.

Dok se svet oko nje raspadao, Džasna se uhvatila za tu krhotinu. Noćas je videla nešto. Nešto što nikako ne bi trebalo da je moguće. Da li je to u nekoj vezi sa onim čudnim sprenovima? S njenim boravkom u onom mestu koje se sastojalo od staklenih zrnaca i tamnog neba?

Ta pitanja postala su njena vodilja ka zdravoj svesti. Sadeas je od paršendijskih vođa zahtevao odgovore – ali nije dobio nijedan.

Kada je stao pored nje i ugledao šta je ispod, odjurio je dozivajući svoju stražu i trčeći da stigne do ubijenog kralja.

Satima docnije otkriveno je da su ubistvo – i predaja troje paršendijskih predvodnika – prikriili beg ostalih. Brzo su pobjegli iz grada, a konjica koju je Dalinar poslao za njima bila je uništena. Stotinu konja, svaki bezmalo neprocenljiv, izgubljeno skupa s konjanicima.

Paršendijske vođe nisu više ni reč rekly, niti dale neke nago-veštaje, čak ni dok su ih vešali zbog tog zločina.

Džasna je sve to zanemarila, već je ispitivala preživele stražare o onome što su videli. Pratila je tragove o prirodi tog sada čuvenog ubice, izvlačeći saznanja od Lis. Nije saznala gotovo ništa novo. Lis ga je posedovala tek kratko vreme i tvrdila je kako nije znala za njegove čudne moći. Džasna nije mogla da otkrije ko su bili njegovi prethodni vlasnici.

Potom su usledile knjige. Bio je to mahnniti i usmereni napor da skrene sebi pažnju sa onoga što je izgubila.

Džasna je te noći videla nešto nemoguće.

Otkriće šta to znači.

DEO PRVI

Osvetljen

ŠALAN ♦ KALADIN ♦ DALINAR

„Da budem savršeno iskrena, ja sam kriva za ono što se dogodilo u poslednja dva meseca. Smrt, uništenje, gubitak i bol samo su moje breme. Trebalo je da to predvidim. I trebalo je da to zaustavim.“

– Iz ličnog dnevnika Navani Kolin – džeseses 1174.

Šalan čvrsto stisnu tanku grafitnu olovku i iscrta niz pravih linija koje su zračile iz sfere na obzorju. Ta sfera nije *baš* sunce, niti je jedan od meseca. Oblaci oivičeni grafitom kao da hrle prema njoj. A more ispod njih... Crtež ne može da prenese čudnu prirodu onog okeana, koji se ne sastoji od vode već od providnih staklenih zrnaca.

Šalan se naježi setivši se tog mesta. Džasna o njemu zna daleko više nego što je htela da kaže svojoj štićenici, a Šalan nije znala kako da je pita. Kako da zahteva odgovore nakon onakve izdaje? Tek je nekoliko dana prošlo od tog događaja i Šalan još ne zna kako će se njen odnos sa Džasnom odvijati.

Paluba se ljuljala dok je brod plovio a ogromna jedra se mreškala. Šalan je bila primorana da bezbednom rukom prekrivenom tkaninom zgrabi ogradu da ne bi pala. Kapetan Tozbek je kazao da more nije strašno za taj deo Dugočelnog tesnaca. Međutim,

ako se talasi i ljuljanje pogoršaju, onda će ona morati da se spusti u potpalublje.

Šalan uzdahnu i pokuša da se opusti dok se brod smirivao. Duvao je hladan vetar i vetarsprenovi su sevali pored njih nošeni nevidljivim vazдушnim strujama. Kad god se more uzburka, Šalan se priseti onog dana, onog tuđinskog okeana od staklenih zrnaca...

Opet je pogledala to što je nacrtala. Samo je na tren videla ono mesto, a njen crtež nije savršen. To...

Namrštila se. Šara na njenom listu se *izdigla*, kao gravura. Šta je ona to uradila? Ta šara je bila široka skoro koliko i stranica – niz složenih linija sa oštrim uglovima i strelastim oblicima. Da li je to posledica crtanja onog uvrnutog mesta, za koje je Džasna rekla da se zove Senomar? Šalan kolebljivo pomeri slobodnu ruku da dodirne neprirodna ulegnuća na stranici.

Šara se *pomeri*, pa skliznu sa stranice kao štene sekirpsa pod pokrivač.

Šalan ciknu i skoči s kreveta, pa ispusti svesku na palubu. Stranice se rasuše po daskama, razletevši se po vetru. Obližnji pomorci – Tajleni dugih belih obrva, koje su začesljavali preko ušiju – priskočiše da pomognu, hvatajući listove hartije iz vazduha pre nego što je vetar stigao da ih odnese u vodu.

„Jeste li dobro, mlada gospođice?“, upita je Tozbek prekinuvši razgovor s jednim od svojih pomoćnika. Onizak i dežmekast, Tozbek je nosio široku ešarpu i zlatno-crveni kaput, koji mu se po boji slagao s kapom. Obrve su mu bile visoko začesljane i ukrućene u lepezu iznad očiju.

„Dobro sam, kapetane“, odgovori Šalan. „Samo sam se lecnula.“

Jalb joj priđe, pružajući joj stranice. „Vaše azdije, milostiva.“

Šalan izvi jednu obrvu. „Azdije?“

„Dabome“, odgovori joj mladi moreplovac cereći se. „Vežbam kitnjaste reči. Pomažu čoveku da nađe razumno žensko društvo. Znaite – mlade gospe koje ne smrde previše i kojima je ostao neki zub u glavi.“

„Baš ljupko“, odgovori Šalan uzimajući listove. „Pa, makar u zavisnosti od toga šta smatraš ljupkim.“ Suzdržala se od daljeg

zadirkivanja, sumnjičavo gledajući hartije u ruci. Crtež Senomara bio je na vrhu, ali više nije izgledao kao gravura.

„Šta se desilo?“, upita je Jalb. „Da nije neki cremić dogmizao ispod vas, ili tako nešto?“ Kao i obično, nosio je otvoreni prsluk i široke čakšire. „Ma nije se ništa desilo“, tiho odgovori Šalan i tutnu hartije u svoju torbu.

Jalb je pozdravi – ona nema predstave zašto je to počeo da radi, pa se vrati vezivanju sneta sa ostalim pomorcima. Ubrzo ljudi oko njega prsnuše u smeh, a kada je pogledala u njegovom smeru, ona ugleda slavaspreнове kako mu poigravaju oko glave – slavasprenovi su uzimali obličja malih svetlosnih sfera. Očito se veoma ponosio nekom šalom koju je upravo izgovorio.

Nasmešila se. Zaista je srećna okolnost to što se Tozbek zadržao u Karbrantu. Njoj se ta posada dopada i bila je srećna zbog toga što je Džasna baš njih odabrala za svoje putovanje. Šalan opet sede na kutiju za koju je kapetan Tozbek naredio da se priveže pored ograde da bi ona mogla da uživa u pogledu na more dok plove. Morala je da se pazi prskanja talasa, koje nije baš najbolje za njene crteže, ali sve dok more nije preterano burno, ta prilika da posmatra pučinu vredi svih muka.

Osmatrač na jarbolu odjednom viknu. Šalan začkilji u smeru u kojem je upirao prstom. Na vidiku su nazirali daleko kopno, ploveći paralelno s njim. Zapravo, sinoć su pristali u jednu luku da bi se zaklonili od visoke oluje koja se razduvala. Prilikom plovidbe uvek je dobro biti blizu luke – biti na pučini tokom visoke oluje ravno je samoubistvu.

Ta mrlja tame na severu bile su Mrazozemlje, veliko nenastanjeno područje koje se protezalo donjom ivicom Rošara. Povremeno bi joj pogled pao na visoke litice na jugu. Tajlena, veliko ostrvsko kraljevstvo, tamo je obrazovalo još jednu prepreku. Tesnac prolazi između ta dva predela.

Osmatrač je uočio nešto u talasima neposredno severno od broda, priliku u vodi koja je isprva izgledala kao veliki balvan. Ne, to je nešto daleko veće i daleko šire. Šalan ustade i začkilji kako se to približilo brodu. Ispostavilo se da je reč o zasvođenoj

smeđe-zelenoj ljušturi, otprilike veličine tri sastavljena čamca. Dok je lađa plovila pored nje, ljuštura je nekako držala korak s njom i štrčala iz vode možda šest do osam stopa.

Santidi! Šalan se nasloni preko ograde, gledajući dok su moreplovci uzbuđeno čavrljali, a nekoliko njih joj se pridružilo i presamitilo preko da bi bolje videli to stvorenje. Santidi su toliko retki da neke od njenih knjiga tvrde da su istrebljeni i da je svako njihovo savremeno pominjanje krajnje neverodostojno.

„Mlada gospođice, vi *zaista* donosite sreću!“ , viknu joj Jalb smejući se dok je prolazio pored nje noseći konopac. „Godinama nismo videli santida.“

„Ni sada ga ne vidite“, odgovori mu Šalan, „već samo vrh ljušture.“ Na njeno razočaranje, voda je krila sve ostalo – izuzev nekih senki u dubinama koje su možda podsećale na duge ispružene ruke. Priče kažu da te zveri ponekad znaju da danima slede lađe, čekajući na pučini kada plovilo pristane u neku luku, a onda ga opet prate kada isplovi.

„Ljuštura je sve što se ikada i vidi“, odgovori Jalb. „Strasti, ovo je dobar znak!“

Šalan zgrabi torbu. Upamtila je stvorenje pored broda tako što je sklopila oči i urezala tu sliku u glavu da bi je kasnije verno nacrtala.

Šta da nacrtam?, pomislila je. *Izbočinu u vodi.*

Jedna zamisao poče da joj se obrazuje u glavi. Izgovorila ju je naglas pre nego što je stigla da se predomisli. „Donesi mi taj konopac“, reče okrećući se ka Jalbu.

„Svetlosti“, upita on ukopavši se u mestu.

„Veži omču na jednom kraju“, reče mu ona užurbano spuštajući torbu na svoje sedište. „Moram da pogledam santida. Nikada nisam gurnula glavu ispod vode u okeanu. Da li će mi zbog soli biti teže da gledam?“

„Ispod vode?“, ciknu Jalb.

„Ne vezuješ konopac.“

„Zato što nisam olujna budala! Kapetan će mi otkinuti glavu ako...“

„Dovedi prijatelja“, reče mu Šalan ne obraćajući pažnju na njegove reči i uzimajući konopac da jedan kraj veže u malu omču. „Spustićeš me preko palube, a ja ću baciti pogled da vidim šta je ispod ljušture. Shvataš li ti da niko *nikada* nije nacrtao živog santida? Svi koji su se naplavili na obale bili su u teškom stanju raspadanja. A budući da pomorci veruju da lov na ta stvorenja donosi nesreću...“

„Donosi!“, prekide je Jalb još višim glasom. „Niko neće da ubije jednoga od njih.“

Šalan završi sa uplitanjem omče i požuri do ograde, a riđa kosa joj se vijorila oko lica nošena vetrom dok se naginjala. Santid je i dalje tu. Kako li održava korak s brodom? Nije mogla da vidi nikakva peraja.

Osvrnula se i pogledala Jalba, koji je držao konopac i cerio se. „Ah, svetlosti, da li mi vi to vraćate za ono što sam Beznuku kazao o vašoj zadnjici? Ja sam se to samo šalio, ali dobro ste mi vratili! Ja...“ On začuta kada ga ona pogleda pravo u oči. „Oluje. Ozbiljni ste.“

„Više mi se neće pružiti ovakva prilika. Naladan je čitavog života jurila ova stvorenja i nikada nijedno nije dobro videla.“

„Ovo je ludilo!“

„Ne, ovo je učenjaštvo! Ne znam koliko ću dobro videti kroz vodu, ali moram da pokušam.“

Jalb uzdahnu. „Imamo maske napravljene od kornjačevine sa staklom smeštenim u rupe u prednjem delu i mešinama duž ivica koje sprečavaju vodu da prodire u njih. S tom maskom možete da gurnete glavu pod vodu i da lepo vidite. Mi ih koristimo kako bismo proveravali trup kada smo u pristaništu.“

„Predivno!“

„Naravno, moraću da pitam kapetana za dozvolu da je uzmem...“

Ona prekrsti ruke. „Lukavo s tvoje strane. Pa, polazi!“ Svejedno je bilo malo verovatno da bi ona to mogla da izvede a da kapetan ne sazna.

Jalb se iscreri. „Šta vam se desilo u Karbrantu? Kada ste prvi put plovili s nama, bili ste toliko krotki da se činilo kao da ćete se onesvestiti i na samu pomisao na to što plovite daleko od svoje domovine!“

Šalan se pokoleba, pa pocrvene. „Ovo je pomalo lakomisleno, zar ne?“

„Da visite sa broda u pokretu i gurate glavu u vodu?“, upita Jalb. „Jašta. Jeste malčice.“

„Misliš li... da možemo da zaustavimo brod?“

Jalb se zasmija, ali otrča da razgovara s kapetanom, prihvativši njeno pitanje kao nagoveštaj toga da je ona i dalje rešena da sprovede svoje namere u delo. I bila je.

Zaista, šta mi se desilo?, zapitala se.

Odgovor je bio jednostavan. Ostala je bez svega. Ukrala je nešto od Džasne Kolin, jedne od najmoćnijih žena na svetu – i usput izgubila priliku da se bavi izučavanjem, o čemu je oduvek sanjala, ali je takođe osudila na propast svoju braću i svoju kuću. Njen neuspeh bio je potpun i bedan.

I izvukla se iz svega toga.

Nije prošla neozleđeno. Njena verodostojnost kod Džasne uveliko je umanjena i oseća se kao da je digla ruke od svoje porodice. Ali nešto u vezi sa iskustvom krađe Džasninog duhotvorca – za koji se svejedno ispostavilo da je lažan – a onda to što ju je umalo ubio čovek za kojeg je mislila da je zaljubljen u nju...

Pa, ona sada ima malo bolju predstavu o tome koliko stvari mogu da pođu po zlu. Bilo je to kao... kao da se nekada plašila mraka, ali sada je zakoračila u njega. Iskusila je neke užase koji je tamo čekaju – ali ma koliko oni bili stravični, ona sada makar zna šta je tamo.

Oduvek si znala, prošaptao je glas duboko u njoj. *Šalan, odrasla si sa užasima. Samo nisi dopuštala sebi da ih se sećaš.*

„Šta je sad pa ovo?“, upita Tozbek dolazeći sa svojom suprugom Ašlv. Sićušna žena nije mnogo pričala; bila je u suknji i jar-kožutoj bluzi, dok joj je marama pokrivala svu kosu izuzev dve bele obrve, koje je ukovrdžala i pustila da joj padaju niz obraze.

„Mlada gospođice“, reče joj Tozbek, „vi to hoćete da plivate? Zar ne možete da saćekate dok ne pristanemo u luku? Znam neke lepe krajeve gde voda nije ni izbliza ovako hladna.“

„Neću da plivam“, odvrati Šalan i pocrvene još više. Šta bi ona *obukla* za plivanje kada su u blizini muškarci? Da li ljudi zaista rade takve stvari? „Hoću da poblize pogledam našeg saputnika.“ Ona pokaza ka morskome stvorenju.

„Mlada gospođice, znate da ne mogu da dopustim nešto toliko opasno. Sve i da zaustavimo lađu, šta ako vas zver povredi?“

„Priča se da su bezopasni.“

„Zar je moguće da to znamo zasigurno, kada su već toliko retki? Osim toga, u moru ima drugih životinja koje bi mogle da vas povrede. Crvenode sasvim sigurno love u ovom području, a možda smo i u dovoljno plitkim vodama da bismo se brinuli zbog kornaka.“ Tozbek odmahnu glavom. „Žao mi je, ja to jednostavno ne mogu da dopustim.“

Šalan se ugrize za usne i shvati da joj srce kuca neverno jako. Želela je da se buni, ali pokolebala se zbog njegovog odlučnog pogleda. „U redu.“

Tozbek se široko nasmeši. „Mlada gospođice, kada pristanemo u luku Amidlatn, odvešću vas da vidite neke školjke. Oni imaju veliku zbirku!“

Nije znala gde je to, ali po zbijenim suglasnicima pretpostavlja je da je negde na tajlenskoj strani. Većina gradova tako daleko na jugu bila je tajlenska, i premda je Tajlena bezmalo jednako studena kao Mrazozemlje, ljudi izgleda vole da tu žive.

Naravno, svi Tajleni su pomalo čudni. Kako drugačije da opiše to što Jalb i ostali ne nose košulje iako je vazduh hladan.

Nisu oni razmišljali o brćkanju u moru, podsetila je Šalan samu sebe. Opet je pogledala preko palube, gledajući talase kako se lome o ljušturu blagog santida. Šta li je on? Veleoklopnik kao oni strašni bezdanski đavoli sa Smrskanih ravnica? Da li ispod te ljušture više liči na ribu ili možda na kornjaču? Santidi su toliko retki – a prilike kada su ućenjaci mogli da ih vide svojim očima toliko malobrojne – da su sve postojeće teorije protivrećne.

Uzdahnula je i otvorila torbicu, pa krenula da sređuje svoje hartije, na kojima su uglavnom crteži pomoraca u različitim položajima, kako rade okrećući ogromna jedra i vezujući konopce zbog vetra. Crtala ih je vežbe radi. Njen otac joj nikada ne bi dozvolio da provede dan sedeći i gledajući gomilu polunagih tamnookih. Koliko se samo njen život promenio za veoma kratko vreme.

Kada je Džasna izašla na palubu, crtala je santidovu ljušturu.

Baš kao Šalan, Džasna je nosila havah, vorinsku haljinu prepoznatljivog kroja. Skuti su joj padali sve do stopala a okovratnik se dizao skoro do brade. Neki Tajleni – kada su mislili da ih ona ne čuje – pričali su da su te haljine uštogljene. Šalan nikako nije bila saglasna s njima; havah nije uštogljena odeća, već elegantna. I zaista, svila steže telo, naročito u predelu nedara – a to kako pomorci blenu u Džasnu govori u prilog tome da oni tu odeću nikako ne smatraju neprivlačnom.

Džasna *jeste* lepa. Zamamne obline, preplanula put. Besprekorne obrve, tamnocrvene usne, kosa u urednoj pletenici. Premda je Džasna dvostruko starija od Šalan, njena zrela lepota je za divljenje, pa čak i za zavist. Zašto ta žena mora da bude tako savršena?

Džasna nije obraćala pažnju na poglede moreplovaca. Nije reč o tome da ona ne primećuje muškarce. Džasna primećuje sve i svakoga. Ona jednostavno ne mari za to kako je muškarci doživljavaju.

Ne, to nije tačno, pomislila je Šalan dok joj je Džasna prilazila. Ona ne bi izdvajala vreme da namesti kosu ili da se našminka ako ne mari za to kako je vide.

Džasna je, kada je o tome reč, prava zagonetka. S jedne strane, deluje kao učenjakinja koju jedino zanima njeno istraživanje. S druge strane, ona gaji držanje i dostojanstvenost kakvi dolikuju kraljevoj kćeri – i to povremeno koristi kao topuz.

„I evo tebe“, reče Džasna prilazeći joj. Baš u tom trenutku jedan talas odabra da se rasprši tako da je kapljice vode poprskaju. Ona se namršti na kapi vode na svojoj svilenj odeći, a onda pogleda Šalan i izvi obrvu. „Možda si primetila da su na ovoj lađi dve veoma lepe kabine koje sam unajmila za nas – i to po priličnoj ceni.“